

D. D.

**RADIX
SENEGAE,**

20.

QUAM,
CONSENS. AMPLISSIM. FACULT. MEDIC.
IN REGIO AD SALAM LYCEO,
PRÆSIDE
VIRO CELEBERRIMO & EXPERIENTISSIMO
DN. DOCT. CAROLO
LINNÆO,

S:Æ R:Æ M:TIS ARCHIATRO,
MED. ET BOTAN. PROFESS. REG. ET ORD.
ACAD. IMPER. MONSP. BEROLIN.
STOCKHOLM. UPS. SOCIO.
PRO SUMMIS IN MEDICINA HONORIBUS;
OBTINENDIS,

PUBLICÆ CENSURÆ SUBMITTIT

JONAS KIERNANDER, AND. FIL.
O-GOTHUS.

IN AUDIT. CAROL. MAJOR. AD DIEM. 3^{III}. APRIL.
ANNI MDCCXLIX.

H. A. & P. M. S.

HOLMIÆ,
TYPIS LAURENTII SALVII.

REGII COLLEGII MEDICI

PRÆSIDI

ATQUE

ARCHIATRO,

MEDICIS REGIIS

AC

ASSESSORIBUS,

VIRIS

Nobilissimis, Experientissimis

PATRONIS

ET

PROMOTORIBUS

Maximis, Aestumatissimis,

MEDICAM hanc DISSERTATIONEM

In debitæ observantiæ signum sui-
que submissam commendationem, cum
omnigenæ felicitatis ad-
precazione

D. D. D.

AUCTOR.

INTRODUCTIO

I.

Natura SERPENTES minori præfido instructos, quam quidem cetera animalia, primo, in terram dejecisse, videtur intuitu, dum reliquis animalibus Pedes partim ad evadendum, Alas partim ad evolandum, partim denique Pinnas largita est ad effugiendum hostium suorum insultus. Attamen propius Serpentes inspicientes, clarissime cernimus, providam naturam, ne ad incitas redigerentur, horrenda adeo quibusdam concessisse arma, ut excellentiora sæpius animalia eos exhorrescant, immo ad conspectum Serpentum etiam veneno destitutorum tota fere obstupescant. Tela horum, utut non adeo magna, longe tamen sunt periculosissima; quin im-

mo natura ipsa in terrorem reliquis hos ipsos posuit animantibus. Nec immerito: cum in universo animalium regno ictus Serpentum omnium malorum pessimum sit, *Plin.*

2. ARMA horum animalium in genere Dentes judicantur, cum hos juxta in maxilla superiori sint collocata, & plerumque duo a latere utroque. Dentibus etiam affimulantur, his licet paullo sint majora; in eo vero ab eis discrepant, quod non solum horum adminiculo cibum conterere nequeant, sed etiam, contra dentium proprietates, mobilia existant, tenui etiam ossi infixi horizontali, cujus antrorsum & retrorsum tractu, aut elevantur, aut deprimuntur; in apice simul perforata conspiciuntur, cum aliqua intus excavatione, adeo ut munere perfungantur *Syringæ*, dum in venas animalis vulnerati succum suum immittunt deleterium.

3. Dentes per totam licet Serpentum familiam, quæ puncturas infligit lethales, eodem sint modo conformati, variat tamen Virus vel liquidum illud, quod veneni insignitur titulo, massæ immixtum sanguineæ; cui rei ipsa etiam suffragatur experientia, qua edocemur, diversorum ictus Serpentum diversa comitari morborum genera. Sic *Œterum* alii, alii *Sphacelum*, alii *Coma*, alii *Hæmorrhagias* excitant, &c.

4. ACTIONEM liquidorum in liquida ratiociniis, subtiliter licet excogitatis, velle demonstrare, nostri

nostri non magis est propositi, quam ut determinemus, quænam ratio sit, cur lac venis, juxta methodum infusionis Medicis olim usitatissimam, receptum, æque ac venenum, interimat.

5. Genus Serpentum, ob armaturam sibi donatam perniciosissimam, terræ vel beatissimæ maximas sæpe adfert CALAMITATES. *Europa* Viperam; *Africa* Aspidem; *Asia* Najam; *America* Caudisonam suam alit. *Europa* ceteris creditur felicior, cum hostis minus, quam reliqui, periculosus suam ibi fixerit sedem; nam licet morsus illius tristem interdum eventum inducat, semper tamen funestus adeo non apprehenditur, dum contra reliqui, sine repentina vitæ jactura incolas vix unquam aggrediuntur.

6. Caudisona, terras inhabitans AMERICANAS, istius terræ hominibus offenditur truculentissima. Facit hæc, ut ex viru suo penetrantissimo ultima sæpius experiantur. Hinc solliciti semper fuere Incolæ de certo illius inveniando Antidoto, perivsum sibi habentes, Creatorem ita disposuisse Sapientissimum, ut, ubi *venenum* disseminatum sit, ibi etiam reposita ejus habeatur *Medicina*. Nec falso. *Rudes* enim & sylvestres *Pensylvani*, in radice penes se crescente, donum ejusmodi reconditum esse divinum læti animadvertere; quam etiam arcani instar, nullo præmio Christianis *Virginiam* inhabitantibus detegendi, sibi reservarunt; donec Dn. *Tennentius* (præmio, ut fertur, a supremo Senatu Anglicano definito)

nito) e tenebris, in tot hominum salutem, eandem protraxit. Hic, Medicina potitus, non frustra auguratus est, eam, cui tanta inesset virtus in massa sanguinea purificanda, a diro ejusmodi veneno, non omni vi destitutam esse ad debellandum alios etiam morbos.

7. Orbi nostro erudito ulterius ne lateat eximium istud SPECIFICUM, contra morsum Crotalophori, in Specimine hocce Academico idem delineare constitui, ea inductus spe & fiducia, ut non iis solum nostra profutura sit opera, qui Materiam tractant Medicam, sed Medicis etiam Practicis, qui radicem nec viderunt, nec virtutem ejus experti sunt, nec scripta evolverunt, quæ idiomate Anglicano de hac radice nuperrime in lucem prodire.

II. CROTALOPHORUS.

8. **C***Rotalophorus* est GENVS Serpentis, in quo *Scuta* abdomen caudamque subtus tegunt, nec non *Crepitaculum* articulis urceolatis caudam terminat. *System. N. 6. N. 91.*

9. SPECIES generis duæ tantum innoture.

I. CROTALOPHORUS Scut. abdom. 172, Scut. caud. 81. Squammisque 3. *Surinamens.*
Grill. 17.

Virgi-

Virginianis Rattle Snak.
Svecis Pensilvanis Skallerorm.

II. CROTALOPHORUS Scut. abdom. 165. Scut.
caud. 28. *Mus. Princip.* 27.

Vipera caudifona americana minor. *Catesby*
carol 2. p. 142. t. 142. an?

Habitant ambæ Species in *America* partibus, cum
Meridionalibus, tum Septentrionalibus: præcipue ta-
men in *Virginia*, *Pensylvania* & *Carolina*, *Brasilia*,
Mexico, *Surinama*.

IO DESCRIPTIONEM Animalium horum eo
lubentius prætereo, quo magis in *Diff. citatis* suffici-
entissime eadem tradita est, eorumque *Anatomia* ac-
curate exhibita a *Tyfone* in *Aët. Londin.* N. 144. po-
steaque recitata a *Rajo* de *Quadrupedibus* 291. & qui-
dem mihi præterea scopus sit, non Serpentem depin-
gere, quin potius ideam tradere remedii contra vim
illius veneni.

II. CAUDISONA scil. vipera, CROTALO-
PHORUS. *Rattle Snak* / *Skallerorm* / com-
muniter hic denominatur Serpens, ob singularem
prorsus appendicem, quam caudæ serpentis hujus,
nec ulli præterea, quantum quidem in hunc diem
innotuit, animali, annectere voluit Summus rerum
Creator. Constat hæc quasi vertebris concavis,
osseis

osseis elasticis, quarum quisque articulus suo apice subsequenti inseritur, ut decidere nequeat: unde evenit, ut, cum serpens huc & illuc se flectat, vel etiam ad resistendum præparet, sonum quasi ex tintinabulo emittat, quo homo interim monitus mature sese subducatur.

12. Dn. CA TÆSBEUS, recentissimus scriptor, qui in *Carolina* Serpentem ipse vidit, & delineavit, sequentia, quæ ad illustrationem spectant, adeoque nec hec omittenda, adfert. Caudifona hæc vipera fusco est Capite, Oculis rubris, in Dorso colore subfusco, ubi etiam striæ decurrunt irregulares nigræ. Ipsum *Crepitaculum* etiam est fuscum, multis cellulis, inter se connexis, conflatum, membrana constantibus, quæ ad duritiem cornu fere accedit. Cellularum figura est pyramidalis & undulata. Harum articulatio multa abundans synovia, mobilitatem faciliorem partibus conciliat annulis inferioribus inclusis, ut eo melius ad latera eorum allidere possint, sonumque illum producere, qui exauditur, dum Serpens caudam agit. Dum mordet hic serpens *dentibus* suis, qui interdum longitudine sunt digiti unius transversi, nonnisi periculosissima exinde redundare possunt Symptomata, præsertim si longitudo dentium ejus ad nobilissima maximaque penetrat vasa, quod sæpius contingit. Si eveniat, ut magna aliqua *Vena* his fuerit pertusa, omnis frustranea est Medicina, nisi amputatio partis vulneratæ illico instituat. Tristis enim docuit experientia, quod hoc modo
læsus

læsus vix ultra minuta 5 aut 10 vitam servare possit: interdum vix ultra duo, & sic, antequam Medicamentum vim suam internam exserere possit, occidit. Si vero in partem carnosam & musculosam truculentos suos infixerit dentes, sine vulneratione partis cujusdam nobilioris, sacra iis Ancora est radix quædam, ubi ad manus statim fuerit. Inter viperas horribilis maxime hic serpens est Caudifona, cum omnium earum & maximus sit & crudelissimus. Maxima, quam vidi, pedum erat octo vel novem longitudine, pondere æquans octo vel novem libras. Horrendum hoc animal clam in ædem Præfecti Blake de la Carolinæ se surrepsit, ubi absque dubio sat diu delitasset, nisi omnia domestica animalia clamore inusitato domum inhabitantes de hoste præsentate commouissent: Canes, Porci, Meleagrides, avesque domesticæ omnes, pari æstuentes odio, singularem significabant consternationem, crines cristasque erigendo; &, ut acerbitatem suam testatorem facerent, eam circumcingebant, non tamen propius accedentes, quam ut ab invasione immunes essent. Minas interim eorum sprevit, lenteque derepsit. Hæc vipera, omnes inter, summa in motibus utitur tarditate, Nulla aggreditur animalia, nisi quæ, prædæ instar, ei inserviunt, vel quæ injuria quadam eam lacesunt, dum agitatione crepitaculi vindictam ante denuntiat. In eo Americæ tractu venenatissimus creditur hic serpens esse: nec multa obstant, quin & ipse credam, cum & maximus sit, & maxima det vulnera, in

B

quæ

quæ magnam veneni ingerit copiam. *Remedium*, quod adhibent Indiani, ne venenum ulterius spargatur, præter partis læsæ amputationem, cujus ante mentionem feci, suctio est vulneris, ex qua optatus interdum obtinetur effectus, dum exiguum illud deprehendatur. Ab hoc malo liberati semel quotannis eodem, quo vulnerati fuerunt, tempore, dolores persentiscunt periodicos: (id quod etiam evenit ex punctione Tarantularum.) Adversus morsum varias adplicant radices, ut Asarum (13.) Prenantes (13.) & radicem quandam (16:11.) quam Indiani ex Virginia & Carolina, ab interiori regionis suæ parte advehunt, quam secum in pera gestant, manducant, succum deglutiunt, & masticatam vulnere imponunt. Communiter in tota creditur America, quod vi incantante gaudeat hic serpens, *attractiva* alias dicta, qua animalia, ut devoret, invita ad se impellat. Hujus rei testis non quidem fui unquam oculatus, sed qui omnes facti historiam dederunt, quorum ingens numerus est, in hoc amicissime conspirant. Dicunt animalia, præcipue aves & Sciuros, quibus maxime vescitur serpens, non prius unum eorum respexisse, quam salientes, de ramo in ramum volantes hostique, sine animadversione instantis periculi, magis magisque appropinquantes, gestibus & clamore, perturbationem eorum indicante, e summitatibus arborum ad Serpentem usque descendunt, qui faucibus apertis escam obvientem assumit, & in instanti devorat. Qui ab hac Caudifona *fauciantur*,

entur, magnum sentiunt dolorem, cum inflammatione vulneris, respiratio fit difficilis, tuffis, sputum cruentum, pulsus durus & inflammatorius; interdum debilis & celer. Vulnus sphacelus exurit, læsus intumescit, & in saniem colliquescit caro. Sub Sirio ictus multo est periculofior, quam alio anni tempore. Hæc omnia D. Catesbæus.

13. Postquam sedem fixerant in America sagaciores Europæi, Serpente hoc Caudifona vulneratos diris his viderunt præmi calamitatibus, simul edocti, sylvestres Americanos antidotum huic sibi solis servasse specificum, radicemque illud esse, varias plantas tentati sunt, unde intellexerunt plura esse vegetabilia, quæ huic vulnere aliqualem medelam adferrent; utpote.

1. ARISTOLOCHIA caulibus infirmis angulosis flexuosis, foliis cordato-oblongis, floribus recurvis solitariis. *Gron. Virg. 57.*
Serpentaria Virginiana *officinarum.*
The Snake-Root of Virginia.
2. ACTÆA racemis longissimis. *Gron. Virg. 37.*
Black-or-wild Snake Root *Novanglicanis.*
3. ASARUM e terra Mariana, violæ luteæ vel asarinæ foliis; Serpentaria nigra: *Pluck. Alm. 53.*
T. 15. F. 3. Raj. Hist. 2. p. 1857.
Black Snake Root *Anglis.*

4. **PRENANTHES** flosculis plurimis, foliis hastatis angulatis. *Linm. Hort. Cliff.* 383. (a)
Prenanthes autumnalis, flore dilute purpureo deorsum nutante, spicatum ad caulem disposito, foliis scabris incis, caule singulari. *Gron. Virg.* 89.
Witts Snake-Root.

5. **VERATRUM** caule simplicissimo. *Gron. Virg.* 195.

Reseda foliis lanceolatis, caule simplicissimo. *Gron. Virg.* 59.

6. **OSMUNDA** fronde pinnatifida caulina, fructificationibus spicatis. *Gron Virg.* 196.
Fern Kattle Snake-Root.

14. Nullam vero harum (13) genuinam fuisse, demonstravit satis dilucide Cl. D. D. *Tennentius* Scotus, qui sua, nisi fallor, industria, hoc ab Americanis Sylvestribus tandem ante annum 1736, primum consequutus est, ut veram dignoscere candide illum edocuerint. Hic noster *Tennentius* eandem **POLYGALÆ** esse speciem in scriptis suis postea palam fecit, quæ tamen species Botanicis hucusque parum cognita fuit, & quæ a reliquis speciebus, sub vasto *Polygalæ* genere comprehensis, haud facile distinguitur. Ut igitur genuino habitu sese comonstret hæc nostra *Polygala*, vere inventas in hunc usque diem illius Species, in præsentis enumerare constitui, ne in vera eligenda errori ulterius porta

pa-

pateat: hujusque præterea iconem subjungam, cum in Bibliothecis nostris rarissime conspiciatur illa a Plukenetio subministrata.

III. POLYGALA.

15. **C**HARACTEREM generis Polygalæ, cum in *Gen. Plant. Celeb. Dn. Præfidis N. 686.* ex affe fit definitus, de novo heic describere supersedeo: illud solummodo inculcans, quod, uti Polygala *Tournefortii* & *Penæa Plumerii* sub eodem comprehenduntur genere, ita etjam eas, quæ sub carina filamentosum servant fasciculum, ut *Polygalæ* vulgares, & quæ talem fasciculum non foveant, ut *Penææ*, huc referre oportet. Unde nota exsurgit valde luculenta, species in duas dividendi Phalanges, quarum prior *cristatas*, posterior *imberbes* continet.

16. SPECIES Polygalæ, quæ in hunc diem Botanicis & nobis rite innotuerunt sequentes sunt.

I. POLYGALA floribus cristatis racemosis, caulibus herbaceis simplicibus procumbentibus, foliis lineari-lanceolatis.

Polygala foliis lineari-lanceolatis, caulibus diffusis herbaceis. *Virid. cliff. 70. Hort. cliff. 352. Roy. lugdb. 393. Fl. Svec. 586.*

(α) Polygala foliis omnibus acutis. *Hall, Helv. 606. Polygala major. Bauh. pin. 215.*

β. Polygala foliis imis subrotundis, superioribus angustis acutis. *Hall. belv.* 606.

Polygala vulgaris. *Baub. pin.* 215.

γ. Polygala minor, foliis circa radicem rotundiusculis. *Vaill. paris.* 161. t. 32. f. 2.

δ. Polygala, acutioribus foliis, Monspeliaca. *Baub. pin.* 215. *Vaill. paris.* 167. *Mag. monsp.* 207.

Onobrychis tertia purpurea. *Dalech. hist.* 491.

2. POLYGALA floribus cristatis racemosis: carina cristis longiore, caule suffruticoso, foliis lineari-lanceolatis.

Polygala africana, lini folio, magno flore. *Old. afr.* 32.

Polygala frutescens angustifolia ramosa, floribus in summitate velut umbellatis. *Raj app.* 640.

Polygala foliis oblongo acutis, flore purpureo latiori. *Burm. afric.* 204. t. 73. f. 5.

Polygala africana glabra, florum galea binis cristis fimbriatis ornata ex involucrio &c. *Pluk. alm.* 300. t. 53. f. 2.

3. POLYGALA floribus cristatis racemosis: carina cristis brevior, caule suffruticoso, foliis lineari-subulatis.

Polygala foliis lineari-subulatis. *Hort cliff.* 353.

Polygala frutescens, foliis linearibus, flore majore pur-

purpureo. *Burm. afr.* 202. t. 73. f. 2.

Polygala africana frutescens angustifolia major.
Tournef. inst. 175.

4. POLYGALA floribus cristatis racemosis, caule erecto suffruticoso simplissimo, foliis subulatis.

Polygala æthiopica, strictissimis glabris foliis, flore phoeniceo. *Pluk. mant.* 153.

Polygala foliis linearibus acutis, flore purpureo minore. *Burm. afr.* 203. t. 73. f. 3.

Polygala capensis, folio angustissimo, flore minore. *Pet. sicc.* 247.

5. POLYGALA floribus cristatis alternis, caule erecto suffruticoso ramoso, foliis linearibus obtusis scabris.

Polygala folio lineari obtuso, flore albente minimo *Burm. afric.* 204. t. 73. f. 4.

Polygala æthiopica, angustis hirsutis foliis, flore obsolete purpureo. *Pluk. mant.* 153, t. 404. f. 6.

6. POLYGALA floribus cristatis racemoso-sparsis: carina lunulata, caule fruticoso, foliis lanceolatis obtusis.

Polygala foliis lanceolatis obtusis, caule frutescente. *Hort. cliff.* 353.

Polygala frutescens, foliis oblongis glabris, flore purpureo. *Burm. afric.* 200. t. 13. f. 1.

Polygala arborea myrtifolia, capitis bonæ spei, floribus albis intus purpureis. *Comm. Hort.* I. p. 87. t. 46. *Raj. app.* 640.

Polygala arborea, myrtilli subrotundis foliis, fructu magno torquylii. *Pluk. mant.* 153. t. 437. f. 4.

β. Florum carinis crista destitutis.

7. POLYGALA floribus imberbibus, foliis quaternis.
Polygala foliis quaternis. *Gron. Virg.* 80.
Polygala quadrifolia s. cruciata, floribus ex viridi
rubentibus in globum compactis. *Pluk. alm.* 301.
8. POLYGALA floribus imberbibus, capsulis cilia-
tis, caule herbaceo erecto. *Fl. Zeyl.* 268. *descr.*
9. POLYGALA floribus imberbibus, pedunculis
multifloris lateralibus, caule diffuso herbaceo ra-
mosissimo, foliis acuminatis. *Fl. Zeyl.* 270. *descr.*
10. POLYGALA floribus imberbibus spicatis, caule
erecto herbaceo filiformi ramoso, foliis linea-
ribus.
Polygala caulibus filiformibus foliis linearibus
alternis, pedunculis spicatis. *Gron. Virg.* 172.
Polygala quadrifolia minima marilandica, spicis
florum parvis albescentibus. *Raj. app.* 639.
Polygala mariana quadrifolia minor, spica parva
albicante. *Pluk. alm.* 153. t. 438. f. 4.
11. POLYGALA floribus imberbibus spicatis, cau-
le erecto herbaceo simplicissimo, foliis lato
lanceolatis.
Polygala caule simplici erecto, foliis ovato-lanceo-
latis alternis integerrimis, racemo terminatrice
erecto. *Gron. virg.* 80. *descr.*
Polygala virginiana, foliis oblongis, floribus in
thyrsu candidis, radice alexipharmaca. *Mill.*
lexic.

Plantula marilandica, caule non ramoso, spica in fastigio singulari, e floſculis albis composita. *Raj. app.* 640. *vide Pluk. phyt.* 439 & 453.

Seneka officinarum. *Geoff. Mat.* 2. p. 137.

Senega, Seneka, Seneca *indis Pennsylvaniae.*

Habitat in Virginia, Pennsylvania, Marilandia.

12. POLYGALA floribus imberbibus globoso-capitatis, caule erecto herbaceo simplicissimo, foliis lanceolatis obtusiusculis.

Polygala folis lanceolatis alternis, caule simplicissimo, corymbo terminali capitato. *Gron. Virg.* 80.

Polygala rubra virginiana, spica parva compacta. *Pluk. alm.* 300.

Polygala mariana, floribus rubris spicatis. *Pet. mus.* 462.

13. POLYGALA floribus imberbibus oblongo-capitatis, caule erecto herbaceo, foliis lanceolatis acutis.

Polygala s. Flos ambervalis, floribus luteis in capitulum oblongum congestis. *Pluk. alm.* 301. *Raj. app.* 639.

Polygala virginiana, flore luteo-capitato. *Pet. hort.* 5. 8.

14. POLYGALA floribus imberbibus lateralibus solitariis, caule arboreo, foliis obtusis petiolatis.

Penæa arborescens, buxi folio aspero. *Plum. Spec.* 22.

15. POLYGALA floribus imberbibus racemosis, caule arboreo, foliis senioribus oblongo-ovatis, recentibus subovatis.

Polygala foliis ramorum provectorum oblongo-ovatis, tenellorum subovatis, caule arboreo. *Hort. cliff.* 353.

16. POLYGALA floribus imberbibus sparsis; carinae apice subrotundo, caule fruticoso, foliis lanceolatis.

Polygaloides. *Hall herb.* 601.

Chamæbuxus flore coluteæ. *Baub. pin.* 471.

Chamæbuxus flore coluteo flavescente. *Tournesf. act.* 1705. p. 312.

β. Polygala fruticosa buxifolia, flore ex purpura rubente. *Tourn. inst.* 175.

17. POLYGALA floribus imberbibus lateralibus, caule arboreo spinoso, foliis ovalibus mucronatis.

Fruticulus ramis angularis in spinam desinentibus. Folia parva sedi, ovalia, glabra, integerrima, sparsa, subsessilia, apice parum mucronata. Flores axillares, sessiles, albidi, solitarii aut bini. Locus Æthiopia.

18. POLYGALA floribus imberbibus, caule herbaceo erecto, foliis linearibus alternis, pedunculis subtrifloris. *Fl. Zeyl.* 269.

IV. SENEGA.

17. **S**ENEGA, sive illa planta, quæ veram exhibet radicem **KattleSnacke** **Koten** dictam, vel antidotum Crotalophori, species est Polygalæ undecima, cujus levem descriptionem heic addimus, in *Tabula* vero Fig. 1. *Radicem*; Fig. 2. *Herbam* magnitudine fere naturali delineatam.

RADIX perennis, fibrosa, lignosa, flexuosa, varie ramosa, apice seu basi in varia tubercula dilatata, unde caules enascuntur.

CAULES plurimi, simplicissimi, pedales, teretes, vix manifeste pubescentes, debiles.

RAMI nulli.

FOLIA superiora lanceolato-ovata, media angustiora, & magis lanceolata, omnia in petiolos vix manifestos desinentia, integerrima, margine nonnihil scabra, utrinque glabra & viridia, subtus autem pallidiora acuminata; quo basi caulis propiora eo etiam minora, adeo ut infima vix lineas duas longitudine excedant, summa autem pollices duos transversos longitudine, unicum vero latitudine attingunt. Costa longitudinalis folii subtus prominens, tertiuscula, ad angulum rectum vasa exeuntia versus marginem, sed admodum obsoleta, emittens.

STIPULÆ nullæ.

SPICA pedunculata, terminans caulem, pedunculo foliis brevior.

FLORES in spicam tenuem digesti, albi, sessiles, circiter quadraginta, innati scapo striato. (*)

Est adeo facies plantæ fere Persicariæ, aut Epilobii aquatici.

V. QUALITAS.

18. RADIX solummodo Medicorum promeruit attentionem, cum huic virtute reliquæ non possint æquiparari partes. Hinc in præsentī necessarium duxi, plenariam radicis tradere descriptionem, ut eo melius a Medicis & Pharmacopœis dignosci queat, ne falsas radices loco genuinæ substituunt.

a. *Facies* radicis est lignosa, flexuosa, subspitha, malis, digito angustior, in plures ramos divaricata, subnodosa, inæqualis cum Carina minus

(*) Partes florum ab exsiccatis speciminibus, quæ ad manus fuere, determinare non licuit, adeo ut horum ope generis illustrationem annectere non poterim. Quia vero descriptio Godofredo inserta videtur esse Cl. B. Jussei manu exarata, minus de genere dubitamus, postquam cynosuram acutissimi ejusmodi Botanici subierit; præterea ipse plantæ habitus non ramosus, spicatus, flaccidus foliis simplicibus, idem genus confirmat.

nus evidente, secundum longitudinem ducta & radicem versus idem latus coarctante. Constat radix hæc cortice crasso & quasi resina saturato, substantia vero lignosa, solida, sive non porosa, teretiufcula.

β. *Color* corticalis substantiæ albido-flavescentis, cuticula cinerea obducta; medullaris vero nivea est.

γ. *Sapor* hujus primo est farinaceus, mox subacidus, deniq. penetrans, excitans, urens, fauces cum tussicula fere constringens.

Sapor hic acris exurens simulq. acidus singularis adeo sentitur, ut similis in toto regno vegetabili vix reperiatur.

δ. *Odor* nullus.

19. ANALYSIN seu adæquatan radicis Chemicam resolutionem in hoc themate subjungere animus fuit; sed quum sufficiens ejus mihi defuerit copia, negotium hocce, pro ut volui, exsequi non potui. Interim tamen pro ea, qua licuit, quantitate, a Cl. Præside communicata, nonnulla institui experimenta, ut inde cognoscerem, quæ partes essent plantæ constitutivæ, quibus præcipua comprehendatur virtus, qua denique medicamenti forma optimam ægrotis opem præstaret. Ambæ tincturæ cum spirituo-
sa, tum aquosa cum solutione *Lacmus* rubescunt;

cum *Syrupo violarum* virescunt. Ostendit itaque solutio *Lacmus acidum*, *Syrupus* vero violarum *alkali*, contrario modo; quod exinde derivatur, cum acidum in radice latens citius detegatur solutione *Lacmus*, quam syrupo violarum; cum succus ille *Lacmus* cum alcalino sit combinatus, syrupo vero violarum cum acido. Hinc elucescit & acidum & alcalinum quid adesse. Acidum porro demonstrat sapor, alcalinum vero *mercurii sublimati* præcipitatio, lenta licet, tamen contingens, alba quasi & nebulosa. Ex his allatis ac ex tincturis tam aquosis quam spirituosis, eorumque sapore & modo agendi in partes oris interiores (36) concludo, radicem constare particulis terrestribus, resinosis, gummosis atque salinis, summamque residere virtutem in salino-gummosis.

VI. VIRES.

20. Vires hujus plantæ sunt evacuatoriæ, resolventes, & forte vulnerariæ, quæ omnia clarius significabo.
21. SIALAGOGA: quivis enim, qui vel minimam hujus portiunculam degustaverit, satis percipit, quam copiose confluat saliva; movet præterea in fauce scretus copiosissimos.
22. *Vomitoria* evadit, dum in ratione subjecti majori,

- jori, quam par est, propinatur dosi; licet nondum credam, quod a prudenti Medico Practico hac mente præscriberetur, cum ob-
stent urens ejus sapor ac ignea tere acrimonia.
23. *Purgans* observatur, licet non adeo specificè: interdum enim leviter alvum subducit, interdum usque ad catharsin; interdum in has vias ne minimum quidem operatur, forte diversitas hujus effectus a varia petenda est subjectorum temperie.
24. **DIURETICA** vis radici fere nativa adjudicatur, qua efficaciam suam singularem extra omnem ponit dubitationis aleam. Urinam enim pellendo purulentum, putridum, sive aliud oeconomiae animali inimicum, e massa eliminat sanguinea; quo locum sibi vindicat inter præstantissima medicamenta diuretica.
25. *Diaphoretica* non adeo est conspicua, cum unice fere diuresi agat; aucta enim una excretionem, semper diminuitur altera.
26. **INCIDENS** est præstantissimum tam in calidis, quam frigidis morbis; mirum enim in modum tenacem humorum compagem ac gelatinosam dividit, & antiphlogisticam eorum diathesin solvit.
27. *Expectorans* egregium, dum levi quodam stimulo pulmones ad concussionem stimulat.

23. *Vulnerariam & Detergentem* vim deniq. illi addit Cl. Tennentius, argumento a Pleuritide desumpto; quo in casu agat, necesse est, balsamici instar, abstergendo & pellendo urinam.

VII. USUS.

29. **I**N ICTU *Crotalophori*. Huic specifica diuturna penes Americanos experientia & observationibus recentiorum Medicorum, extollitur, modo justo præbeatur tempore, antequam virus per universam humorum massam sese diffundat. Hinc omnibus cordatis Medicis adversus nostrarum viperarum puncturas experimenti loco merito eandem commendamus; cum constet, contrerraneorum nostrorum plurimos, harum sæpius succumbere veneno; nondum enim detexit dies certum aliquod Antidotum, ad quod in hoc puncto, in instanti periculo, sit confugiendum; neque enim spem nostram implevit quod adeo deprædicatum est, oleum olivarum. vide *It. Gotbl. p. 306.*
30. **PLEURITIDE, PERIPNEUMONIA, Pleuropneumonia, & Paraphrenitide.** Videns DD. Tennentius eosdem, qui Crotalophoro vexati erant, iisdem fere ac qui febribus hisce inflammatoriis conflictantur, urgeri symptomatibus, quid in hisce valeret Radix ausus est experiri; Cessit ei adeo feliciter experimentum, ut nullum nondum

dum cognitum sit remedium, cui tanta in his conſanandis competat prærogativa. Unde hoc horum morborum unicum ſpecificum dicere haud veritus eſt. Optandum certe eſſet, ut in noſtris etiam ſervaretur Pharmacopoliis radix, cum memorati morbi plurimos penes nos, præcipue de plebe, immature exſtinguant. Diſvulgatis de ha re obſervationibus auctoris ſæpius nominati in Virginia, eo cum fructu in his caſibus uſurpari cœpit, ut raro tres aut quatuor jam e centum e vita decedant, cum tamen antea ultra partem dimidiam eodem deſungebantur fato.

31. *HYDROPE & Aſthmate* experimentis etiam evi-
ctum, ob vim ſuam eximie reſolventem.
32. *ARTHRITIDE, Podagra, Rheumatismo*, præ-
eunte itidem experientia, inſignis etiam depre-
henſa eſt radix
33. *MARASMO virginico*. Hic morbus Virginiae
eſt Endemius, Europæis præcipue decreto-
rius, qui illuc adveſti fuere. In hoc profligan-
do magna certe præſtitit. Hæc ratio fuit, cur
Dn. Tennentius eandem in incipiente Phthiſi
adhibuit, cum ægrotantium interdum proſperis
rebus.

VIII. PRÆPARATA.

34. **C**RUDAM aut ſiccam barbari eam applicant
a ſerpente Caudifona percuffi.

D

35. PUL-

35. *PULVIS* ad grana XXXV præscribitur, aut in forma liquida citius afflictiis medetur.
36. *Tinctura Spirituosa* est Colore flavo purpurascen-
te, Odore vinoso, Sapore calidissimo instar i-
gnis urente; qui calor & sapor ita oesophago in-
hærent, ut si non semper vomitum, tamen nun-
quam non conatum vomendi excitat, cum mul-
to sputo & mucositate. Hac ideoque nunquam u-
sus est Tennentius.

Tinctura aquosa primum Sapore & Odore est fere
vinoso ac grato, postea vero peculiari sapore
fere radici proprio, ad fauces tandem prope-
rante, semperque tussim excitante vix coercibi-
lem, dum operatur quasi pungendo & salivam
provocando. Hæc tinctura coloris est albidi &
plerumque adeo mucilaginosa, ut chartam vix
penetret emporeticam sive linteum, dum co-
latur. Nec hanc adhibuit Auctor D. Tennen-
tius.

Tinctura Vinosa, cum vino edentulo parata, Colo-
re est subpurpurascen- te, Odore medæ & Sapore
fere radice. *Dosis* cochlearia tria. Hæc Ten-
nentio fuit usitatissima. Conficitur hoc modo.

Rec. Rad. Seneg. comminut. Uncias IV.
Vini Canariensis. Libr. I.

Stent in digest. per III. dies loco cal.
Decant, col, serva usui.

37. *EXTRACTUM spirituosum* est Colore, Sapore, Odore tincturæ spirituosæ, sed mitius.

Extractum aquosum Colore subfusco, Odore grato vinoso balsamico, Sapore primum acido, mox acri, pungente, stimulante; adeoque fere cum radice eodem. Hæc duo nec unquam præxi accommodavit Tennentius.

38. *DECOCTUM*, quod toties ac tinctura vinosa, fuit usurpatum, sequenti præparatur methodo:

Rec. Rad. Seneg. dissect. Uncias III.

Aquæ font. puriss. Libr. II.

Coque ad tert. part. consumptionem;

Cola per linteum cum expressione, tepidum offeratur.

Dosis Cochlearia III.

IV. THERAPIA.

39. **I**CTU *Crotalophori* (29). Americani radicem masticant, succum illius deglutiunt, masticatam de cetero vulnere imponunt. Eadem etiam efficit *Decoctum* illius lacte edulcoratum, quin imo tinctura vinosa, cum in hisce præparatis omnes radicis particulæ junctis viribus agant.

40. *FEBRIBUS inflammatoriis* (30). Hæ a Dn. Tennentio sequenti expugnantur medendi methodo:

do: circa initium febris primo fecetur *venæ* brachio vel pede ad X vel XII uncias sanguinis. Post horæ quadrantem dosin unam *tincturæ* (36) vel *Decocti* (38) porrigit, tertia quaque hora eandem repetendo, donec remiserunt symptomata. *Potus* ordinarius sit infusum theæ, aut radicum malvæ melle vel saccharo gratum. *Cibus* sit puls ex farina cum aqua, panatella (Bouillon) aut poma affata. Si symptomata sint pertinaciora, quam ut post tertiam dosin sint diminuta, celebretur iterum *venæ sectio*, ad quam etiam progredendum, si hæc de novo exacerbari videantur: ita tamen, ut intra nyctæmeron semel tantummodo pertundatur vena. Raro evenit, quod ultra secundam vel tertiam vicem necessaria sit hæc medendi ratio. Mitigatis symptomatibus quarta vel sexta hora solummodo repetatur dosis medicamenti: Si vero augeantur, intra brevius spatium illud dari necesse est. Si *Diarrhoea* ex medicamenti usu ægrotum præcipitare videatur, rarior sit ille, vel etiam sistenda haustu heic simul præscripto:

Rec. *Aqu. Cinnamom. f. v.* Uncias II.
Lapid. Cancr. ppt Grana XL,
Sal. Tartari Scrup. Semis
Syrup. Cydonior. Unciam, Semis
 m, f, haustus, una vice hauriendus.

Cavendum tamen, ne hoc vel aliud obstipans adhibeatur, si diarrhoea fuerit critica, aut hæc sine virium jactura persistat; in alio vero casu

Rec. Rad. Seneg. pulver. Drachm. Semis.
 Specier. Diascordii. Grana XV.
 Aqu. Cinnam. S. v. Unciam. I.
 M. pro una vice.

Huic insistit medendi viæ Cl. Tennentius, donec in urina appareat *sedimentum* coloris lateritii. Si enim levare videatur ægrotus cum sedimento albo, minus certus est Auctor de omnimoda crisi morbi, quin recidiva multentur.

41. Frigidis (31) in morbis & Dolorosis (32) absq. febre Radix, cum suis præparatis, in curationem trahitur; pro subjecti diversitate dijudicatur tunc necessitas Phlebotomiæ.

X. SUCCEDANEA.

42. *POLYGALÆ VULGARIS* (16. I.) radix analogam fere virtutem hæc cum nostra habet Senega; huic tamen & sapore, imo vi & efficacia longe est inferior. *Parisienses* hanc optato cum eventu in *PLEURITIDE* cum affi-
- D 3
- ni-

nibus adhibuerunt. *Screatus* movet copiosos & sanguis postero die ab hujus usu minus coriaceus & multo floridior apparet, teste *Godofr. Mat. Med. t. 2 p. 141.* Valdopere miror, hunc nostrum Godofredum eandem solummodo ad XII. grana præscribere, cum ad senegam in dupla ratione tuto possit assumi. In votis omnino est, ut non negligerent Medici nostrates, quid penes nos in viperarum puncturis efficere posset, tentare, donec copia nobis esset veræ Senegæ.

43. *VALERIANA Sylvestris* (Sive *hortensis*, quæ longe præstantiori gaudet virtute) in tinctura cum Radice Senegæ a Dn. Tennentio jungitur, & quidem ad unciam unam cum semisse. Hanc valde deprædicat in morbis Dolorosis (32:41) & Tabe, (33) unde brevi convaluere ægroti. Non omnes modo, uti vera senega, excretiones pellit, sed etiam quidquam fovet Anodynæ, quod ipse odor evidenter satis indigitat.
44. *DULCAMARA*: stipites in infuso potenter adeo omnes promovent excretiones: veluti alvum laxare, sudores elicere, menses, lochia & præcipue urinam pellere, ut his dotibus ad Polygalam hanc propius accedere prorsus videatur; imo etiam Valerianæ. Cum
jam

jam omnia Antidota excellentiora, contra Serpentum Ictus, sint pellentia & diuretica, perquam gratissimum nobis esset, si experiri etiam vellent Medici nostri, quali, & in extinguendo nostrarum viperarum veneno, & in febribus inflammatoriis curandis, hæc esset efficacia.

XI. EPILOGUS.

45. Breviter sic &, ut opinor, perspicue satis historiam dedi speciei hujus Polygalæ, alias dictæ Senegæ. Primam plantæ hujus cognitionem, uti antea diximus, juste deferimus Cl. Anglorum Medico sæpius memorato Dn. John Tennentio, qui in tractatu suo, hoc inscripto titulo: *ESSAIS on the pleuresie*, Philadelph. An. 1736 in 8:vo edit, eandem, cum multorum ægrotantium ingenti commodo, erudito orbi lubens communicavit. In *Physical disquisitions*, sive disquisitionibus suis Physicalibus ulteriorem hujus, quoad virtutes, ideam tradidit, quarum duas solummodo *Londin. An. 1735.* typis, idiomate Anglicano, expressas hucusque vidi An quarta, quinta & sexta sub prelo jam sudent, vel dudum publicam viderint lucem, prout hic noster in prima sua pollicetur disquisitione, non certo definiam. O-
leum

leum tamen & operam me non perdidisse iudico, dum excellens hoc & divinum fere remedium in popularium meorum insignis emolumentum hisce vulgatissimum reddere decrevi.

Tantum.

Polygala Senega dicta

